

'T VLAAMSCH GEZIN

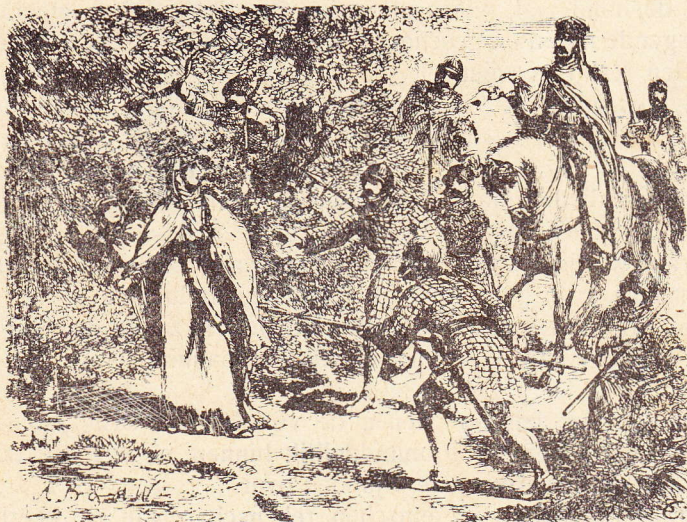
Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgave : Gebr. HANS, Contich.

Filips Van Artevelde

Roman door A. HANS.

(Vervolg).

Leid haar weg! (blz. 9).

De Bruggelingen zonden dan zes afgevaardigden naar de Leyestad, om Lodewijk hun klachten voor te leggen, maar de graaf liet deze burgers in boeien slaan. Toen het bericht dier gevangenneming in Brugge ontvangen werd, vormde zich een leger van vijf duizend kloeke strijders om naar Kortrijk op te trekken.

De Bruggelingen naderen ! klonk het weldra aan 't hof van Lodewijk. En menige ridder dacht met ontzetting aan een anderen tocht der gevreesde poorters naar de Leyestad, den tocht van 1302. Onmiddellijk werden krasse voorzorgsmaatregelen genomen. Om de vijanden te beletten, de wallen te

naderen, stak men de voorsteden in brand. Maar de wind joeg de vlammen over de vesten en spoedig woedde het vuur in de stad zelf.

Knetterend liepen de vlammen van dak tot dak, wild sloegen ze uit deuren en vensters, loeiend brachten ze overal vernieling en doodsgevaar. De felle Noordenwind joeg ze al verder om ook in andere wijken onheil te stichten. Jammerend snelden vrouwen met hun kinderen door de straten; de mannen poogden te vergeefs het vuur te stuiten.

Ghij poorters van Cortrijcke, ziet wel toe, gij zijt verraden ! schreeuwde een man. De graaf en zijn edelen hebben den brand gesticht. Hij wil u met vrouw en kinderen in de vlammen ombrengen. Hoonlachend trekt hij met zijn hofstoet heen !

Van alle kanten kwamen de inwoners toegesneld. Ieder beefde van gramschap. Meubelen, ja, kostbaarheden liet men in den gloed, om te beletten dat Lodewijk ontkomen zou. En 't was niet de brand-, maar de stormklokke die alarm luidde ! Met messen, zwaarden, stokken, mokers, spaden, met alles wat onder de hand viel, wierp men zich op den graaf en zijn aanhangers. Met loshangende haren en gescheurde kleederen gingen de vrouwen en meisjes de edelen te lijf, sloegen en schoten, krabten en beten, en brachten de verachte heeren onder de vreeselijkste martelingen om 't leven. De zoo lang opgekropte haat, al 't verduurde onrecht uitte zich in dezen onweerstaanbaren aanval, die een herhaling der Brugsche Metten scheen. Niemand luisterde naar smeekbeden, naar genadegeroep, niemand gaf kwartier, niemand was belust op goud, dat menige edelman bij handvollen aanbod.

De graaf werd met tien ridders gevangen genomen. Zijn oud-oom Jan van Namen was er in gelukt het bloedbad te ontvluchten.

Na die wraakoefeningen hernamen de Kortrijkzanen den strijd tegen de vlammen. Eindelijk, na bovenmenselijke inspanning werd het vuur overmeesterd.

Den volgenden dag verschenen de vijf duizend Bruggelingen voor de muren. De burgers lieten hen onmiddellijk binnen en leverden den graaf en de edelen aan dezer verwoedste vijanden over.

— Graaf Lodewijk, wij eischen rekenschap van de keerlen, die gij 's nachts van hun bed liet oplichten, sprak Willem de Deken, die ook nu weer de hoofdman was. Op 't aansporen van uw edelen handeltet gij, nietwaar ?

De vorst smeekte genade voor zijn hovelingen.

— Genade ? hilde een Bruggeling. Wij zijn het moede door trouwelooze beloften om den tuin geleid te worden. Wij zullen voortgaan met zelf recht te doen en daarom deze ridders ter dood brengen, nietwaar makkers ? En dit geschiedde.

Lodewijk van Nevers moest een klein paardje bestijgen.

En omringd door een joelende, lachende menigte reed de vernederde vorst naar Brugge, waar hij in de Halle over al zijn daden mijmeren mocht.

Zannekin vernam de tijding van 's graven kerkering en tastte nu het

machtinge Ieperen aan. De magistraten moesten evenals in 1302 aan den volkswil toegeven, en onder luid gejuich haalden de burgers den hoofdman van Lampernisse binnen. Zannekin liet nieuwe vestingen aanleggen, om de gemeente in een beteren staat van verdediging te brengen.

Gent bleef nog onwillig, zich bij de opstandelingen aan te sluiten. Wel werd dit door de wevers geëischt, maar velen dezer koene mannen moesten de stad verlaten.

Ook Oudenaarde bleef 's graven zijde houden. De opstandelingen poogden beide steden te veroveren. 't Werd een ernstige strijd nu, want koning Karel VI van Frankrijk mengde zich ook in de Vlaamsche aangelegenheden door de vrijheid van Lodewijk te eischen. De Bruggelingen lieten echter hun doorluchtigen gevangene stillekens in de Halle.

De Fransche vorst riep de hulpe in van den paus en Vlaanderen werd in den ban der kerk geslagen. De bedehuizen stonden gesloten en de klokken zwegen; zieken konden niet bediend worden en de begrafenissen moesten zonder den bijstand der geestelijkheid geschieden. Toch gaf het volk niet toe.

Maar de strenge winter kwam en ziekten heerschten in de kampen der Vlamingen. 't Beleg van Gent en Oudenaarde werd opgebroken. De Bruggelingen hielden 't langst stand. Onder de aanvoering van een dapper kapitein, Wouter Rutgheer, poogden ze 't bedreigde gebied te behouden. De Gentsche Leliaarts kwamen hen aantasten te Assenede. Naar de kronieken vermelden, zou een zonderling voorval de nederlaag der Bruggelingen veroorzaakt hebben. Toen deze in slagorde geschaard stonden, « kwam eensklaps een haze dwars deure ghelooopen, zonder dat men kon nagaan vanwaar het dier kwam of waar hij bevoer, 't welke eenighe van henlieden oordeelden een zeker voorteecken te zijn van kwader aventure, zoodat ze den moed verloren en ook de anderen des-courageerden, en ten slotte het leger op de vlucht ging ».

De moed was verflauwd en eindelijk kon de Fransche koning te Arques bij St. Omer een verdrag sluiten.

De opstandelingen moesten aan harde voorwaarden voldoen om vergiffenis te krijgen o. a. een boete van 100.000 gulden ten behoeve van graaf Lodewijk opbrengen, schadevergoeding aan Gent en Oudenaarde, aan edelen en geestelijken; het stichten van een klooster te Kortrijk, waar twaalf monniken dagelijks zouden bidden voor de zielen der edelen, die er vermoord werden: pelgrimstochten naar verre plaatsen door 300 Bruggelingen en Kortrijkzanen; de ambtenaren zouden in hun dienst hersteld worden; de verbannen mochten niet terugkeeren.

Na een hechtenis van 24 weken kon Lodewijk van Nevers den kerker verlaten. Eerst ging hij de Gentenaren bedanken om vervolgens Frankrijkwaarts te trekken.

Nu scheen de vrede geteekend. De adel meende te zegevieren. Maar Zannekin, Boonen, Janszoon, Bovijn, Peyt en de andere leiders wilden van

geen onderwerping hooren. En « ten gheduerde niet langhere dan totten naesten jaere », dat ze « wederomme van nieuw al in roere stelden ».

Koning Karel van Frankrijk was gestorven. De keerlen van Vlaanderen maakten van deze gelegenheid gebruik om den opstand weer uit te breiden.

Filips van Axel, die Aspremont als landvoogd was opgevolgd, moest de wijk nemen.

Zannekin heerschte weer in Vlaanderen.

— Wij rusten niet, alvorens onze geheele vrijheid gewaarborgd zij; dan liever de dood ! had deze verklaard.

't Moest dan toch tot een eindbeslissing komen ! Ieder haakte er naar.

In 1328 werd Filips van Valois te Reims tot koning van Frankrijk gezalfd. Lodewijk van Nevers was met zes en tachtig prachtig uitgedoste ridders in de bisschopsstad aangekomen om de plechtigheid bij te wonen. Hij moest in den optocht het zwaard des konings dragen.

Maar toen de heraut hem toeriep : « Graaf van Vlaanderen, zoo gij hier tegenwoordig zijt, volbreng dan uw plicht ! » hield Lodewijk zich doof.

Tot driemaal toe, herhaalde de ambtenaar zijn oproep. Dan boog Lodewijk de knie voor den nieuwen vorst, en op droevigen toon kloeg hij :

— Mijn koning, men heeft den graaf van Vlaanderen genoemd. Die ben ik niet, want de oproerige poorters en boeren hebben uw dienaar uit zijn domeinen verjaagd.

— Sta op, neef ! zei Filips, bij het H. Oliesel waarmede ik heden gezalfd werd, bij de kroon, die ik draag, zweer ik niet te rusten, voor gij in uw gezag hersteld zijt.

De oorlog was verklaard. Rijke edelen, ridders die 't wapen voerden om zich in de oogen van hun nieuwen heer te onderscheiden, en aldus roem en eer te verwerven, maakten zich gereed het kloeke volk van Vlaanderen, de nijvere poorters en boeren te knechten.

— Wij zullen de oproerlingen streng kastijden en daardoor aan onze Fransche gemeenten, die 't hoofd verheffen, een voorbeeld stellen, zei Filips van Valois.

En bij Cassel kwam het tot een strijd. De Vlamingen van Zannekin lagen op den berg, de Franschen in de vallei.

Zannekin had het vijandelijk leger bespied.

Haastig keerde Zannekin op den berg terug. Hij gebod, dat het volk 't wapen aangorden zou. Dan plaatste hij zich te midden zijner kerelen, die vol vertrouwen naar hun aanvoerder opzagen.

— Mijn lieve broeders, zoo sprak Zannekin hun toe, zijn wij niet de dappere mannen, die geheel Vlaanderen op onze zijde hebben gebracht en nooit eenig vorst of leger vreesden ? Hebben wij niet altijd gewenscht den gevonden koning te ontmoeten ? Welnu, hij is daar onder onze oogen. Daarom zouden wij onze zegepraal uitstellen ? Waarom vallen wij den vijand niet op het lijf, terwijl hij, verre van een aanval te vermoeden, zich afgemat of

spelend op den grond heeft uitgestrekt ? Zijt gij dezelfden niet meer als vroeger ? Of vreest gij ?

— Gaan wij den koning bespringen en bevechten ! klonk donderend het antwoord.

En onmiddellijk daalden de keerlen in slagorde den berg af. Met een hevigen schok stortten ze op 't Fransche kamp. De soldeniers sprongen verschrikt op en vluchtten onder den kreet : « Alles is verloren ! »

Zannekin sloeg den weg naar 's konings tente in, een bloedigen weg, gevormd door zijn vreeselijk zwaard.

Miloen van Nigers, die de oriflamme, den grooten standaard, dragen moest, viel weenend van wanhoop op de knieën. De overwinning der Vlamingen scheen verzekerd... toen eensklaps de kans keerde. Robrecht van Cassel was daar, Robrecht, een heerschzuchtige verrader. Zoo juist was hij van een wraaktocht teruggekeerd en zijn mannen stonden dus nog in de wapenen. Hij hield de keerlen tegen en schonk Filips, die reeds zijn tente ontvlucht was, de gelegenheid zijn keurbenden te verzamelen. Nu werd de kleine bende Vlamingen omsingeld.

— Vrienden, sterven of overwinnen ! riep Zannekin. Niemand kon hem naderen, bij tientallen vielen de vijanden neder. De graaf van Henegouwen rende op den dapperen keerlenkapitein los, maar werd van zijn paard geworpen en ontsnapte slechts door de hulpe van zijn volgelingen aan den dood.

— Sterven of overwinnen, genade begeer ik niet ! schreeuwde de held van Lampernisse.

En wild rees en daalde zijn druipend zwaard, dat nimmer miste. Een gansche afdeeling rukte aan. Zannekin wierp zich te midden dezer nieuwe bende en zwaaiende woest zijn wapen. Maar de overmacht was te groot. De hoofdmans der keerlen zakte neer... Tien, twintig zwaarden doorboorden zijn lichaam....

— Overwinnen of sterven ! Donderend herhaalden de Vlamingen de leuze van hun gesneuvelden aanvoerder. Als razenden verdedigden zij zich, en niet bij honderden, maar bij duizenden vielen 's konings soldeniers.

— Sire, open hun een uitweg, anders zullen ze nog veel bloed doen vloeien, fluisterde een hoveling den vorst in 't oor.

Op een teeken van Filips ontsloten zich de rijen der Franschen langs een zijde. Maar veel keerlen wilden niet vluchten. Zij verkozen een eervollen dood. Van de 16,000 Vlamingen, die den berg afgedaald waren, keerden er slechts 1000 weer.

Dienzelfden namiddag beklom de koning den berg. Hij gelastte Cassel in brand te steken en ver in den omtrek zag 't verschrikte volk de vlammen, die alom de nederlaag van Zannekins leger verkondigden.

De opstand was mislukt. Na de nederlaag van Cassel onderwierpen de steden zich aan den overwinnaar. Lodewijk werd in zijn gezag hersteld. Boe-

ren en burgers moesten zware boeten opbrengen. Vele Vlaamsche leiders ondergingen de doodstraf.

Een van hen, Zeger Janszoon, was naar Zeeland gevlucht. Het volgend jaar landde hij met twee honderd vluchtelingen op de Vlaamsche kust bij Oostende. De koene kerel overmeesterde Oudenburg, maar daar reeds nam zijn voorspoed een einde. Hij en drie en twintig zijner getrouwen werden gevangen genomen, en naar Brugge geleid. Een vreeselijke kastijding wachtte hen hier. De ongelukkigen werden naakt op een kar gebonden en door de straten gevoerd. Van tijd tot tijd hield de sombere stoet stil en dan nepen de scherprechters hun slachtoffers met gloeiende tangen stukken vleesch uit het lijf. Eindelijk werden de veroordeelden onthoofd. De rompen hing men aan de galg, de koppen plantte men op palen. Voor Janszoon's hoofd had men een scheepsmast genomen, zoodat het ver boven de anderen uitstak. Zoo handelde de graaf tegenover zijn volk.

Willem de Deken zocht hulpe bij den hertog van Brabant, die echter verre van den Bruggeling te steunen in zijn plannen tegen den graaf, hem aan dezen overleverde. Lodewijk vertoefde weer te Parijs en liet den gevangene door 's konings scherprechter op vreeselijke wijze ter dood brengen.

Tot in Augustus 1329 bleef te Brugge 't schavot van keerlenbloed vloeien (1).

Dat was de geschiedenis, juist voor Lodewijk van Male's regeering gebeurd. En Lodewijk overdacht ze...

— Maar te Cassel werden al die oproermakers gekastijd! riep hij uit, als slot van zijn overpeinzingen...

Was dat de eenige les, welke hij uit de geschiedenis haalde ... Cassel... alsof de vrijheid daar voor goed versmacht was. Zannekins geest leefde immers voort in Jan Yoens en na diens dood in anderen...

En Lodewijk van Male las het thans in een der brieven.

« Hef volk wil nu een Artevelde tot hoofdman. Dat is de zoon van Jacob, die den Wijzen Man werd genoemd... ».

— Denken ze ginder, dat ik het niet weet? mompelde Lodewijk van Male. Jacob van Artevelde, die mijn vader uit Gent dreef... Ja, dat was dan toch ook weer na Zannekin. Cassel had niet veel geholpen.

En Lodewijk van Male las verder :

« Jacob van Artevelde heeft eens de oproerlingen aangevoerd. Zijn zoon leeft nu eenzaam. Men weet niet, of hij het hoofdmanschap zal aanvaarden. Men denkt dat hij zeer verbitterd is, omdat zijn vader door het volk vermoord werd. Wij zullen ons daarvan op de hoogte stellen ».

— Wel zoo, hernam de graaf bij zich zelf, Jacob van Artevelde tegen mijn vader en de zoon Filips tegen mij. En altijd in dat vervloekte Gent. Zal

(1) Zie over Zannekin ons werk « Cassel » (aan 't adres van dit blad).

ik dan nooit rust hebben ! Dan wil ik een nieuw Cassel uitlokken ! We moeten dat verzet in bloed smachten en den laatsten vrijheidsman uitroeien !

Maar de graaf las voort. Een ander bericht maakte hem weer woedend.

« Zooals gij weet, hebben onlangs eenige ridders veertig Gentsche schuiten op de Leie aangehouden, den schippers de oogen uitgestoken en hun alzoo naar Gent gezonden. Het was eene les voor de Witte Kaproenen.

Zekere Jan Bruneel en een bende Witte Kaproenen zijn daarop naar Oudenaarde getrokken en hebben er ridders gedood.

Het ware wenschelijk de Witte Kaproenen streng te tuchtigen. Ook rond leper krijgen ze veel aanhangers ».

Uit deze en nog andere brieven vernam de graaf dus, dat de onlusten weer toenamen. Deze tijding verbeterde zijn stemming niet, welke reeds slecht was door de houding van Hilda.

— We zullen weer een voorbeeld stellen, nam de vorst zich voor.

Hij ontbood den heer van 't kasteel.

— De jonkvrouw daar boven mag in 't park wandelen, maar ge zult haar nog strenger bewaken dan vroeger, zei Lodewijk. Ze zal trachten te vluchten, wat in geen geval gebeuren mag.

De edelman beloofde alle onderrichtingen stipt te volgen. Ook moest hij den graaf een geleide bezorgen. Al zou Lodewijk bij zijn terugkeer een omweg maken, toch wilde hij flink beschermd zijn, teneinde niet verrast te worden.

Zoo verliet hij 't slot. En onderweg dacht hij weer aan zijn vader, Lodewijk van Nevers, aan Zannekin en Cassel, aan Jacob van Artevelde en diens zoon.

Maar hij putte uit het verleden slechts haat en de graaf zwoer :

— Bij de nagedachtenis mijns vaders, ik zal ook mijn Cassel hebben. En mij zullen ze niet kerkeren, die verwaten burgers.

IN HINDERLAAG.

In een hol nabij Reinouts kasteel verbleef Lambert, Lodewijks voormalige page. De pelgrim trad binnen.

— Vandaag moeten we onzen slag slaan, zei de geheimzinnige man, die Lambert 't leven gered had. We zullen Hilda van Rozenhove naar Vlaanderen voeren en haar uit de macht van den graaf halen. Drie paarden staan in de nabijheid op stal.

— Is de jonkvrouw buiten ?

— Ja... Zooeven verliet ze het slot... Laat ons haar oplichten...

— En als men het ons belet ?

— O, ge weet, dat ik steeds mijn maatregelen goed neem. In het woud zitten helpers.

— Hebt ge die meegebracht uit Vlaanderen ?

— Neen, maar niet ver van hier gehoord. Ze weten, dat ze een goede belooning krijgen, als de zaak gelukt. Nu niet meer getalmd... ge zijt uitstekend vermomd... men zal u niet herkennen...

.....
Hilda van Rozenhove was naar buiten gegaan, in schijn om haar gewone wandeling te doen, maar in werkelijkheid om te vluchten. Ze was vergezeld van een dienstmaagd, die ze straks zou terug sturen. Drie dagen waren nu voorbij sedert het gesprek met den graaf, toen haar een blinddoek als afgerukt werd.

Hilda had gewacht tot nu, om inlichtingen te vragen over den weg.

Uit het park begaf ze zich in 't bosch. Eensklaps stond een pelgrim voor haar. Hij boog beleefd en zei : « Een woord, mijn dochter ». Hilda kwam terzijde.

— Jonkvrouw, mag ik u naar Vlaanderen geleiden ? hernam de onbekende.

— Wie zijt gij ? vroeg Hilda verrast.

— Een eenvoudige pelgrim, maar die een opdracht voor uw vader vervult.

— Mijn vader ! Leeft hij dan nog ! riep het meisje ontroerd.

— Ja. De graaf heeft u zeker willen wijs maken, dat de heer van Rozenhove dood is... Hij loog...

— O, Goddank... mijn vader leeft nog ! Ik had die hoop...

— Het is waarheid, jonkvrouw.

— En gij komt van mijn vader ?

— Ja, jonkvrouw... En van den heer van Blauwhuize !

— Hij leeft ook nog...

— Zeker...

— Maar mijn broeder Felix ?

— De jonker is gestorven...

De pelgrim was wel wat verrast, dat Hilda zoo dadelijk toestemde, om hem te vergezellen. Hij meende waarlijk, dat zij uit vrijen wil den graaf gevolgd was. Hij kon maar een verklaring vinden : zeker was Lodewijk haar weer moe... en veronachtzaamde hij haar.

Hilda ging dus met den pelgrim mee, dankbaar om deze onverwachte hulp. Ze zou haar dienstmaagd nog eenigen tijd bij haar houden, om reeds ver te zijn, als het meisje haar vlucht melden zou.

't Duurde echter niet lang, of heer Reinout, de edelman van 't kasteel, waar de graaf haar gevangen wilde houden, kwam te paard aangereden, door volk vergezeld.

— Jonkvrouw, riep hij, ge verwijdert u te ver van het slot.

Hilda keerde zich om, terwijl de pelgrim in de heesters verdween. De jonkvrouw vroeg :

— Ben ik dan niet vrij heen te gaan ? Ik keer niet meer naar uw kasteel terug, verklaarde ze.

— Leid haar mee ! gebod de ridder tot 'zijn mannen.

— Heer, ik ben de dochter van een edelman, tegen mijn vaders wil hierheen gevoerd.

— Doe wat ik zeg ! beval de kasteelheer. Geen geredeneer.

Hij dacht aan de onderrichtingen van Lodewijk van Male.

Maar eensklaps flitsten pijlen uit het kreupelhout. Heer Reinout, in het gelaat getroffen, stortte met een gil van zijn paard.

— Verraad ! riep hij nog.

Zijn mannen sloegen verschrikt op de vlucht. Een overste, die ook te paard zat wilde hen terug roepen, maar werd op zijn beurt door een pijl doodelijk getroffen.

De pelgrim en Lambert maakten zich van beide rijdieren meester. De dienstmaagd ijldde schreeuwend heen.

De pelgrim betaalde de huurlingen, die hem geholpen hadden. Hij hielp Hilda voor zich op het paard, Lambert besteedde het ander en dadelijk werd de reis aangevangen.

Te Rijsel poosden ze. Tot zijn schrik vernam Lambert, dat de graaf in de stad was.

De stad was zelfs in beroering. Men zou een Witten Kaproen onthoofden.

Deze was niemand anders dan Jan Bruneel uit Gent, die de Kaproenen aangevoerd had bij den wraaktocht naar Oudenaarde, waarvan de graaf bericht ontving na zijn heftig gesprek met Hilda. Lodewijk liet Bruneel oplichten en te Rijsel terecht stellen.

Van de daardoor verwekte drukte maakte de pelgrim gebruik, om ongemerkt zijn zaken hier te verrichten. Iemand van zijn staat, met een jonkvrouw op hetzelfde paard had opzien kunnen wekken.

In een stille straat schafte de pelgrim zich een wapenrusting aan. Lambert kocht een derde paard en het schouwspel van een ridder met een jonkvrouw en page had niets buitengewoons meer.

Denzelfden namiddag nog reden ze naar Ieper. Hier liet de pelgrim Lambert vrij.

— Ge kunt thans uw eigen weg gaan, zei hij. Ge hebt mij voldoende geholpen.

De voormalige page dankte den onbekende nogmaals voor de redding van zijn leven. Hij wilde zich voortaan bij de vrijheidspartij aansluiten en zou nu naar Gent het nieuws van Bruneels dood overbrengen.

Hilda vermoedde niet 't minst, hoe ze weer 't slachtoffer was van gekonkel. Dit werd haar pas duidelijk toen ze den volgenden dag tegen den noen een slot binnenreed.

— Hier zullen we een poos rusten, zei hij haar de vermeende leidsman.

— Kunnen we dan vandaag nog Rozenhove bereiken ? vroeg het meisje.

— O, zeker !

Een knecht kwam aangelopen om de paarden vast te houden. Een dienstmaagd leidde Hilda naar een kamer.

— Waar bevind ik mij eigenlijk ? vroeg de jonkvrouw.

— Op het slot van Wijnendale...

Hilda schrok geweldig.

— Wijnendale... het kasteel van den graaf ?

— Ja, jonkvrouw...

— Ik wil dan onmiddellijk heen.

Maar aan de deur stond een wapenknecht. Hij stuurde het dienstmeisje weg, sloot de deur en hield buiten de wacht.

— Weer bedrogen ! gilde Hilda... O, die gids was een handlanger van den graaf.

En snikkend verborg ze het gelaat in de handen.

EEN JALOERSCHE VORSTIN.

De pelgrim werd bij de gravin toegelaten.

— In wapenrusting ! riep de vorstin uit.

— Die dracht past mij het best, edele vrouwe.

— Inderdaad...

— Maar niets helpt mij, om in uw oog...

— Stil ! Laat die geschiedenis rusten !... gebod de gravin streng.

— Geen hoop meer, nu mijn zending vervuld is.

— Hoop ? Hebt gij die dan nog gevoed, mijnheer van Looove...

— Och, neen...

Van Looove was een Brabantsche jonker, die ginds veel aan 't hof vertoefd had. En in stilte had hij Margaretha bemind, terwijl zij hem ook zeer minzaam behandelde.

Maar de staatkunde voerde Margaretha naar Vlaanderen, als echtge-noote van Lodewijk van Male.

Van Looove liet zich bij haar gevolg inlijven. Hij haatte Lodewijk, maar wilde in de omgeving van Margaretha blijven.

Trouw als een hond diende hij haar.

Jaren gingen voorbij, maar zijn gehechtheid verminderde niet. Toen Lodewijk zijn vrouwe verwaarloosde, durfde van Looove weer aan de vroegere verhouding herinneren.

Margaretha beval hem daarover te zwijgen. Ze verwijderde hem zelfs eenigen tijd van haar hof.

Maar nadien riep ze hem terug. Ze kon van Looove gebruiken als bespie-

der, om haar echtgenoot na te gaan. De trouw van den zonderlingen aanbieder scheen nog niet verminderd.

En nu had hij zich buitengewoon ingespannen in de bespieding van Hilda van Rozenhove.

— Dus eindelijk is de jonkvrouw, hier ! hernam de gravin, van onderwerp veranderend.

— Ja, mevrouw.

Margaretha ontbood een wapenknecht.

— Zorg, dat de jonkvrouw, die hier zooeven binnengetreden is, haar kamer niet verlate, zei ze met harde stem.

De knecht boog en ging heen en we weten, dat hij zijn opdracht trouw vervulde.

— Hoe is alles gegaan ? vroeg de gravin aan van Loove.

— Vrij moeilijk, en de edelman vertelde, hoe heer Reinout gedood was geworden.

— O, hij verdiende dat lot ! Dus ging die trouwelooze feeks gewillig mee ?

— Mevrouw, ik moet u thans bekennen, dat wij ons vergist hebben, hernam van Loove op ernstigen toon.

— Hoe zoo ?

— Onderweg heb ik met jonkvrouw van Rozenhove gesproken.

— O, en zij is onschuldig, hé ? Zij werd met geweld ontvoerd, niet waar ?

— Met geweld neen, maar ze vergezelde den graaf ter goede trouw...

En van Loove verhaalde nu, wat hij wist door mededeeling van zijn reisgenooten zelf.

— Mevrouw, ik wilde mijn opdracht vervullen, omdat ik het u beloofd had, vervolgde hij. En jonkvrouw van Rozenhove is thans hier. Maar de eerlijkheid gebiedt me te zeggen, dat ik van haar onschuld overtuigd ben.

— O, wat zijt ge naief ! En waarom heeft Marcus van Blauwhuize haar verstooten ?

— Omdat de schijn tegen zijn verloofde was. Maar gij kent de sluwheid van den graaf. Daar te Bellem was Hilda door verdriet als buiten haar zinnen. Ik zelf werd door dien schijn misleid. Ik moest van u Lodewijk volgen. Ik zag, hoe hij dien avond Hilda mee nam naar Bellem. Ik geloofde niet aan zijn eerlijke bedoelingen. 'k Zag hoe de jonkvrouw hem bij zich ontving... en ja, ik ook meende dat het minnarij was. Maar ze wist niet, wat er met haar gebeurde. Ik had zoo lichtvaardig niet mogen oordeelen.

— En waarom volgde ze den graaf naar Wondelgem... en later naar Rijsel !

— Omdat Lodewijk haar wijs gemaakt had, dat haar vader zijn dochter in 's graven bescherming aanbevolen had. Lodewijk zei, dat de heer van

Rozenhove ook naar Rijsel zou komen, maar dat zij toen onmiddellijk vluchten moesten voor de zwarte pest.

— En al dien tijd bleef ze verblind...

— Pas eenige dagen geleden sprak de graaf haar van zijn liefde, mevrouw. En toen wilde ze vluchten, want toen zag ze al het bedrog.

— En gij gelooft dat, heer van Loove...

— Haar toen was zoo oprecht, mevrouw... Ja, ik geloof nu, dat Hilda van Rozenhove eerlijk is gebleven. En daarom, mevrouw, heb ik u een ernstig verzoek te doen. Ik wilde mijn woord houden en haar hier brengen, maar ik hoop, dat ik haar ook naar haar vader te Rozenhove zal mogen geleiden.

— Ik geloof, dat gij op haar verliefd zijt geworden !

— Mevrouw, mijn gevoelen kent ge. En gij weet, tot wie ze gaan, al mag het niet...

— Dus niet verliefd !

— Neen ! Te eerlijker is mijn bekentenis, dat ik mij vergist heb. Doch het is niet noodig, dat ik zoo voor Hilda pleit. Spreek gij met haar en zij zal uw hart winnen !

— Goed, ik zal met haar spreken, zei Margaretha vriendelijk. En nu vraag ik u nog een dienst. De graaf is te Rijsel, niet waar ?

— Ja...

— Volg hem en weet mij te zeggen, welk een indruk de verdwijning van Hilda op hem heeft gemaakt. En ook zoudt ge moeten onderzoeken, hoe hij mij te Rijsel weer bedriegt. Ik denk nog altijd, dat Hilda plots zoo braaf en zedig is geworden, omdat Lodewijk haar moe is. Ik ken zijn veranderlijkheid en zijn grillen... Zie nu weer niet zoo zuur, heer van Loove, ik zal heel moederlijk met jonkvrouw van Rozenhove spreken. Kom, eet nu met mij, en keer dan naar Rijsel terug.

— Mevrouw, gij weet, hoe ik uw slaaf wil zijn. Maar gaarne zou ik heden nog Hilda bij haar vader brengen.

— Uw gevoelens zijn vlug veranderd. Ik ben al door de jongere vrouw verdrongen in uw vereering en achting !

— Bij Sint-Joris, neen mevrouw ! Maar ik heb dat aan de arme bannelinge beloofd, vertrouwend op uw rechtschapenheid.

— Luister, mijnheer van Loove, ik zal Hilda wel overhalen hier nog tot morgen te blijven. Stel u dus gerust. Wilt gij nu naar Rijsel gaan.

— Zeker, mevrouw.

En na het noenmaal reed de edelman heen, zich zelf toch verwijtend, dat hij vroeger te Bellem te ras en te lichtzinnig geoordeeld en gehandeld had.

— De haat voor den graaf, verblindde mij voor hem, die de vrouw huwde, welke ik zoo beminde en haar niet waardig is, mompelde van Loove.

Margaretha oogde hem na.

— Ha, zei ze vol wraakzucht, de sluwe Hilda van Rozenhove heeft zelfs hem kunnen verteederen. Van Loove verdedigt de trouwelooze, die mijn eer

stal ! Nu is mijn oogenblik aangebroken. In haar zal ik ook Lodewijk treffen. Men hoont mij niet straffeloos.

De gravin riep een dienaar en beval hem jonkvrouw van Rozenhove naar de rechtszaal te brengen... Ze gaf den man ook nog andere onderrichtingen.

DE WRAAK VAN DE GRAVIN.

Het personeel in de keuken stak de hoofden bijeen.

— Die jonkvrouw is naar de rechtszaal gebracht, zei een knecht.

— En ik beweer, dat het de dochter van den heer van Rozenhove is, die bij Aalter woont, zei een der meiden. Ik heb de hofdames over haar hooren spreken. De graaf beminde haar en voerde haar heen.

— Wee dan die jonkvrouw, zei een tweede knecht.

— De gravin zal haar verhooren !

— Zij heeft Volkert en Wil mee genomen, de twee hardste kerels, die ik ken, hernam de knecht, die Hilda had beklagd.

— Zoudt ge dan meenen, dat ze mishandeld zal worden.

De man haalde de schouders op, want het was altijd beter te zwijgen onder zulke omstandigheden.

— Die jonkvrouw zou huwen, toen 's avonds te voren haar broer met de pest op 't lijf thuis gebracht werd, beweerde de dienstmaagd, welke de hofdames afgeluisterd had. Het huwelijk werd daarom uitgesteld, maar nadien heeft de jonker alles afgebroken. Het was mijnheer van Blauwhuize.

— Afgebroken ? Waarom ? werd er gevraagd.

— Dat begrijpt ge nu toch wel.

Zoo sprak men voort, tot eensklaps ieder van ontsteltenis beefde. Men had een luiden kreet gehoord, die elk door de ziele sneed. Die kreet kwam uit de rechtszaal.

Eenige oogenblikken heerschte er stilte... en de bedienden keken elkaar verschrikt aan.

Maar daar verscheen Volkert, dien men een hard man genoemd had. En ja, de kerel had een ongunstige tronie, nu door een grijnslach vertrokken.

— Allemaal in de rechtszaal komen ! zei hij. De gravin wil het.

— Maar waarom ? klonk het.

— Dat zult ge wel zien...

— Wat is er gebeurd ?

— Allemaal komen, hernam Volkert. En dadelijk. Ik moet u halen...

Vooruit dus !

— Hij heeft bloed op zijn wambuis, fluisterde een dienstmaagd.

Nieuwsgierig, maar huiverig toch volgde het personeel den man. In de rechtszaal stond de gravin op 'het verhoog, waar soms de graaf zaken behandelde.

— Komt binnen ! riep ze...

Toen klonken kreten en uitroepingen van schrik en medelijden, want de bedienden zagen een vreeselijk schouwspel. Op den vloer lag Hilda van Rozenhove... De kleeren waren haar van 't lichaam gerukt, en het gelaat was met bloed bedekt. De ongelukkige roerde zich niet meer...

— Ze hebben haar den neus afgesneden ! riep een der knechten uit.

— Stilte ! gebod de gravin. Deze deerne, want zoo noem ik haar, al is ze van een kasteel afkomstig, heeft mijn eere aangetast. Ze waagde het den graaf te verlokken, en hem mee te leiden. En daarom heb ik haar gestraft. Ik liet haar zoo schenden, dat niemand haar nog zal bewonderen. Elke man moet haar voortaan ontvluchten. Een deerne zonder neus en met sneden over het wezen, die naden en litteekens nalaten, zal geen liefde meer opwekken. Zoo kastijd ik haar !

De arme Hilda lag bezwijmd. Ja, de gravin had vreeselijke wraak genomen (1)

Toen Hilda in de rechtszaal gebracht was, voer Margaretha geweldig tegen haar uit. De scheldwoorden en verwenschingen stroomden als van de lippen dezer vorstin, die aldus uiting gaf aan haar wraakzucht en haat, tevens van haar door Lodewijk van Male voortdurend gekrenkte gevoelens.

Hilda luisterde verschrikt toe. Eerst scheen ze die woede niet te begrijpen. Ze wist trouwens niet voor wie ze stond.

— Gij hebt het gewaagd uw gravin te hoonen, riep Margaretha.

Dan werd Hilda alles duidelijk.

— Bij de passie Onzes Heeren, ik ben onschuldig ! zei ze. Ik werd door den graaf met list meegeleid...

— Zwijs, trouwelooze ! snauwde de gravin. Ik ken uw listen en verontschuldigungen.

Ze gaf een wenk aan de twee ruwe kerels, die reeds te voren onderricht waren van hun taak, nu het meisje vastgrepen, de kleeren van haar lichaam sleurden en plots de verminking in het gelaat toebrachten.

Met een kreet, die tot in de keuken doorgedrongen was, viel de gemartelde in zwijm.

En nu vertoonde de gravin, die alles zonder de minste deernis aanschouwd had, haar slachtoffer aan het personeel. Ze wist wel, dat dit de trouweloosheid van den graaf kende en dus haar vernedering, daarom zocht ze er voldoening in, zoo een bewijs te leveren van haar wraak.

— Dat is een ongehoorde misdaad ! klonk het plots.

Woedend keek de gravin op.

— Wie waagt het zulks te zeggen ? vroeg ze.

— Ik, antwoordde Michiel, de kok. Ja, ik herhaal het, dat het een monsterachtige misdaad is !

(1) Wij vertellen hier een ware gebeurtenis. Zij teekent wel den geest der middeleeuwen.

— Grijp hem ! beval de vorstin.

Maar Michiel trok het keukenmes uit den koker, die aan zijn gordel hing en bulderde :

— Wie mij nadert, keel ik als een varken ! En ik verlaat den dienst van een vrouw, die zoo haar nijd uit ! Alle Heiligen, aldus behandelt men een beest nog niet.

Michiel verwijderde zich, zonder dat iemand het hem durfde verhinderen.

— Roep den heelmeeester, hernam de gravin. Hij moet die deerne verzorgen, Zij mag niet sterven... neen, ze moet blijven leven, tot een afschrik der mannen, welke ze verleide door haar schoonheid.

Een dokter, die in dienst der gravin was, verscheen. Hij ook onstelde, maar zei niets. Hij liet de verminkte naar een bovenkamer brengen en haalde heelmiddelen.

De gravin sloot zich op... Later ontving ze den dokter.

— Haar toestand is zeer ernstig, zei deze, op Hilda doelend.

— Ik wil, dat ze geneze...

— Mevrouw, aan mijn kunst zal het niet liggen, maar ik kan den dood niet op een afstand houden, als hij komt.

— Doe uw best, om haar te behouden...

Dan begaf Margaretha zich naar haar hofdames, die haar volkomen gelijk gaven, aldus gehandeld te hebben, gewoon als ze waren de vorstin naar den mond te spreken en te vleien...

.....

Den volgende voormiddag keerde de heer van Looze op Wijnendale terug.

Wat nieuws ? vroeg de gravin.

— De graaf komt herwaarts, mevrouw.

— Wanneer ?

— Hij is op weg. Binnen een uur kan hij hier zijn. Ik heb snel gereden, teneinde het u te melden en jonkvrouw van Rozenhove nog bijtijds weg te leiden. Gij hebt zeker met haar gesproken en ge zult ook tot de overtuiging gekomen zijn, dat zij geheel onschuldig was.

— Ge zijt verliefd op haar, hernam Margaretha lachend.

— Mevrouw, ik mag toch geen hoop hebben...

— Ha, de bekentenis !

De heer van Looze werd rood...

— Misschien zal een ander gevoel mij rust schenken...

— Dus gij bemint haar !

— Ik weet het niet, mevrouw... En ik ben veel ouder...

— Toe, zeg het nu maar, dat zij u ingepakt heeft door haar schoonheid...

— Meer door haar houding, haar woorden...

— Ja, ja, alles te samen. De heer van Looze is tot over de ooren ver-

liefde, ik hoor het wel. En ge zult wel verlangen haar te zien, die ge aanbidt. Kom, we gaan bij de schoone Hilda...

— Maar mevrouw, ik bid u, geen woord...

— Over uw liefde ! O, neen... ik ben geen huwelijksmakelaarster.

— En, niet waar, gij erkent haar onschuld...

— Kom mee en vraag haar zelve ! Als ge wilt, laat ik u dan samen. Ge moogt haar naar Rozenhove geleiden, als het hart het u ingeeft...

De heer van Looove volgde de gravin naar de kamer waar Hilda van Rozenhove in een beddekoets lag te kreunen. Ze was in den nacht uit haar bezwijming ontwaakt. Ze kloeg van hevige pijn. Het duurde eenigen tijd, eer ze haar waren toestand begreep. Dan viel ze in een zenuwkrisis.

Nu lag ze weer half bewusteloos. De dokter zat aan haar sponde.

— Hemel, wat beteekent dat ? riep de heer van Looove uit, toen hij nabij het bed stond. Dit verband...

— Zit in de plaats van haar neus, zei de gravin met een vreeselijken lach.

— Mevrouw...

— Ja, zeker, ik spreek in vollen ernst. Zult gij haar ook beminnen zonder neus ! En met naden en litteekens in haar gezicht...

— Maar, mevrouw, wat bedoelt ge ? vroeg de edelman verbleekend.

— Begrijpt ge me dan niet ? Zoo'n sluwe feeks kan de mannen leiden waar ze wil, maar mij niet. Ik heb haar gestraft, door haar zoo te verminken, dat voortaan elke man haar om haar mismaaktheid en leelijkheid schuwt !

De heer van Looove keerde zich om en verliet de kamer. Zijn gelaat had nu een harde trek. De gravin volgde den man, die haar tot nu toe slaafs had gediend.

— Bemint gij de schoone Hilda nog ? vroeg ze treiterend, daar op de gang.

— Mevrouw, sedert gisteren is er in mijn hart liefde voor haar opgeweld.

— O, gij kunt Hilda van Rozenhove van mij ten geschenke krijgen. Wilt ge reeds op haar kamer blijven ?

— Mevrouw, voortaan zal wroeging mij folteren. Dit is ook mijn werk... Maar op een punt zal ik rustiger zijn. Nu ben ik blijde, dat ik uw echtgenoot niet kon worden.

Margaretha werd rood van woede. Dit verwijt krenkte haar zeer.

— Onbeschaamde ! siste ze.

— Mevrouw, hoe kondt gij zulk een vonnis vellen !

— Werd ik niet bedrogen ?

— Door Hilda, neen !

— Onnoozele ! Gij liet u door haar schoone woorden overbluffen...

— Mevrouw, ge hebt uw misdaad op een reine jonkvrouw, een zuivere maagd, gepleegd !

— Een misdaad ! Ik eisch eerbied van u jegens de gravin.

(’t Wordt vervolgd).

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

